

EU's fremtid – Forslag til en bæredygtig udvikling

Spørgsmål, øvelser og opgaver

Indledning, Fremtidens EU – de fem scenarier

1. Kender I andre steder, hvor man bruger scenarier? Hvorfor kan det være en god idé at bruge scenarier, når man skal tage beslutninger?
2. Beskriv fordele og ulemper ved hvert af de seks scenarier. Er der fordele og ulemper, som går igen i flere af scenarierne?
3. Hvilket eller hvilke af de seks scenarier ville I foretrække? Hvorfor? Lav eventuelt en afstemning i klassen.
4. Kan der være særlige grunde til, at EU-Kommissionen har valgt næsten ikke at lægge vægt på miljø og bæredygtighed i dens fem scenarier?
5. Diskuter de miljømæssige konsekvenser, hvis EU ikke længere vil beskæftige sig med emner som bæredygtig udvikling og miljø? Lav eventuelt et alternativt syvende scenarie.
6. Skal bæredygtighed kun begrundes antropogent (ud fra et menneskeligt perspektiv)?

Mere viden om de seks scenarier

- Kommissionen har udgivet rapporten *Hvidbog om Europas fremtid*, hvor de fem scenarier er beskrevet. Den kan nemt søges frem på internettet.
- Hele det sjette scenarie kan læses på noah.dk/det6scenarie

-oOo-

Kapitel 1, Miljøpolitik i EU

1. I hvilken periode i EU's historie har miljøpolitikken stået stærkest? Hvad kan være grundene til ændringerne i miljøpolitikken indflydelse?
2. Er der en konflikt mellem økonomisk vækst og miljø? Beskriv hvordan?
3. Mener I, at miljøregulering skal have en mere central plads i fremtidens EU? Eller bør det være op til landene selv, i hvor høj grad de vil beskytte miljøet?
4. Hvordan kan det være, at Ministerrådet generelt er mindre progressivt på miljøområdet end Parlamentet?

5. Er det rigtigt, at den manglende vilje til at beskytte miljøet bedre bunder i gamle normer, som blev fastsat ved oprettelsen af samarbejdet i 1957?
6. Hvad tror I, de danske erhvervsorganisationer, for eksempel Dansk Industri og Landbrug & Fødevarer, mener om forsigtighedsprincippet? Hvad mener de grønne organisationer?

Få en NOAH-aktivist ind i klassen

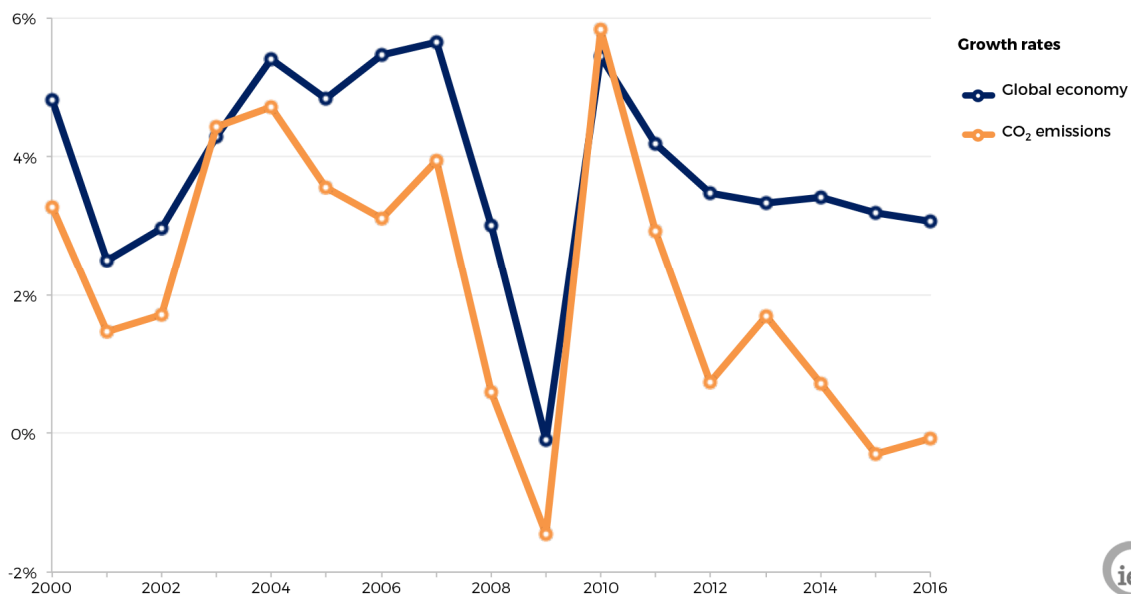
Undervisningen bliver mere inspirerende med en NOAH-aktivist i klassen. Det kræver ikke andet end audiovisuelt udstyr, og vores honorar er beskedent, hvis det blot handler om at svare på spørgsmål, som klassen har forberedt på forhånd. Kontakt NOAHs sekretariat på tlf. 3536 1212 eller via e-mailadressen noah@noah.dk.

-o0o-

Kapitel 2, Vi har kun en Jord

1. Beskriv formlen $P = B \times F \times T$.
2. Hvordan ændrer faktorerne F og T sig mellem de forskellige dele af verden, for eksempel Afrika, Asien og Europa?
3. Hvad skal der til, hvis et land skal forbedre T? Er økonomisk vækst en forudsætning?
4. Hvad sker der med F, når økonomien vokser? Er sammenhængen lineær?
5. Hvad betyder det for en bæredygtig udvikling, at EU importerer flere og flere produkter fra Kina?
6. Hvad betyder det for det globale miljø, når produktioner lukker i EU og flytter til Asien? Hvad betyder det for miljøbelastningen i EU?
7. Vil det være muligt at efterleve det sjette scenarie og samtidig have økonomisk vækst? Hvis ikke, hvad vil det betyde for vores velstand/velfærd at gennemføre det sjette scenarie?
8. Nedenstående graf viser den globale økonomiske vækst versus væksten i udledning af CO₂. Når CO₂-grafene er over nul, betyder det, at den globale udledning er steget i forhold til året før. Hvilke år er der henholdsvis afkobling og absolut afkobling?

CO₂ Emissions and Global Economy Growth Rates

Kilde: International Energy Agency

-o0o-

Kapitel 3, Klimapolitik

1. Hvilken reguleringssektor tilhører CO₂-udledning fra henholdsvis:
 - a. En skorsten fra et fjernvarmeanlæg?
 - b. Udstødning fra en motorcykel?
 - c. Frigivelse af CO₂ i forbindelse med rydningen af en skov?
2. Hvilken af de tre reguleringssektorer er nemmest/sværest at regulere?
3. Hvorfor stiger prisen på kvoter, når udledningen af klimagasser er større, end der er kvoter til? Hvorfor falder den, når udledningen er, hvad der er kvoter til?
4. Forklar, hvorfor det ikke har nogen betydning for udledningen af klimagasser, om du sparer på strømmen eller ej. Gælder det både i teori og praksis?
5. Hvordan får man biler, lastbiler osv. til at udlede mindre/nul klimagasser? Er der plads til at producere nok vedvarende energi?
6. Er det o.k. at EU planlægger, at den procentvise reduktion i udledning af klimagasser er mindre før 2030 end efter 2030? (Det gennemsnitlige procentvise fald i udledningen skal være knap 2 procent

p.a. frem til 2030, hvis målet om mindst 40 procents reduktion i 2030 skal nås, men faldet skal øges til 5-11 procent p.a. mellem 2030 og 2050, hvis EU skal nå målet om en reduktion på 80-95 procent i 2050, såfremt man kun har nået 40 procents reduktion i 2030).

7. Forklar, hvorfor EU's klimabudget kan sammenlignes med en bankkonto, hvor der kun kommer penge ud, men ikke penge ind.
8. Hvordan synes I, at EU skal leve op til klimagasbudgettet i Figur 3.2?
9. Hvordan hænger det sammen, at EU har en målsætningen om 80-95 procent reduktion i 2050, mens klimabudgettet forudsætter nul udledning i 2050?
10. Skal EU påtage sig sin andel i at stabilisere klodens gennemsnitstemperatur på 1,5°C over det førindustrielle niveau, også selv om andre lande og regioner måske ikke gør det? Skal EU påtage sig en større andel, hvis andre lande ikke påtager sig deres andel? Skal andelen gøres op i forholdet mellem indbyggere i EU og indbyggere på verdensplan? Eller skal økonomi afgøre EU's andel¹? Har EU et historisk ansvar, fordi regionen har stået for en forholdsvis stor del af den hidtidige udledning af klimagasser til atmosfæren sammenlignet med udledningen fra andre lande og regioner?

Regneøvelse

I en dansk landbrugsjord er der cirka 28 gram kulstof pr. liter jord i de øverste 30 cm. Beregn, hvor meget kulstof, der er i en hektar (100 x 100 meter). Hvor mange tons CO₂ udledes, hvis én promille af kulstoffet forsvinder fra en hektar? (Brug atomvægten 12 for kulstof og 16 for ilt). Hvis I får henholdsvis 840 tons og 3 tons (3,08 tons uden afrunding) som svar, har I enten regnet rigtigt eller været heldige.

-o0o-

Kapitel 4, Madpolitik

1. Hvordan kan det være, at EU har valgt at støtte landbruget økonomisk, når andre sektorer ikke nyder den samme støtte? Hvad gør, at landbruget behandles anderledes end andre sektorer?

¹ Internt i EU skal de lande med størst BNP reducere udledningen mere end lande med mindre BNP.

2. Hvor synes I, der skal gives mest støtte? I Søjle 1 eller Søjle 2? Skal støtten helt væk/stige/falde? Hvad synes I om, at Søjle 2 blev skåret mere end Søjle 1 i 2013-reformen?²
3. Hvilke konsekvenser vil det have, hvis landbrugsstøtten fjernes eller reduceres? For produktionen? For landmændenes indkomst? For samfundsøkonomien? For natur, miljø og biodiversitet? For forbrugernes valg af fødevarer?
4. Beskriv den strukturudvikling, som EU's fælles landbrugspolitik har fremmet historisk. Hvad har det betydet for livet på landet, små landsbysamfund og miljøet? Kunne den udvikling være undgået, og hvilke konsekvenser ville det have haft for eksempel samfundsøkonomien?
5. Beskriv nogle af årsagerne til, at insekter og biodiversitet er i tilbagegang. I hvor høj grad kan den fælles landbrugspolitik klandres for denne udvikling?
6. Hvad kan EU gøre for at mindske klimabelastningen fra landbruget? Ændret landbrugspraksis, ændrede kostvaner?
7. Hvilke problemer vil mere lokalt produceret mad løse?
8. Er det sjette scenarie for landbrug realistisk? Hvad vil det betyde for samfundsøkonomien/den økonomiske vækst?

-o0o-

Kapitel 5, Enerkipolitik

1. Hvilke af de fem søjler i Energiunionen prioriterer EU-Kommissionen højest? Hvad synes I om den prioritering?
2. EU har en ambition om at reducere udledningen af klimagasser med 80-95 procent i 2050 i forhold til udledningen i 1990. Hvilke søjler i Energiunionen understøtter denne målsætning? Understøtter EU's prioritering af søjlerne målsætningen? Hvordan hænger udbygningen af gasinfrastrukturen sammen med EU's målsætning?
3. Hvad betyder det private ejerskab til energiinfrastrukturen for udviklingen på energiområdet? Se debatoplæg.
4. Kender I til prosumer-projekter i nærheden?
5. Hvad betyder de store investeringer i energiinfrastrukturen for udviklingen af prosumer-projekter? For genkommunalisering?

² I skrivende stund (juni 2018) er der lagt op til, at begge søjler reduceres fra 2020, men at Søjle 2 skæres betydeligt mere ned end Søjle 1.

6. Opstil fordele og ulemper ved henholdsvis centrale og decentrale samt kommunalt ejede energianlæg.
7. Hvorfor indledes visionen om energiforsyning i fremtidens EU (det sjette scenarie) med noget om omfordeling af rigdom?

Større opgave

Vælg et energiprojekt, og beskriv, hvad de fem søjler hver især har af betydning, når I læser beskrivelserne af projektet. Hvilket projekt I vælger, betyder ikke så meget, når bare I kan finde en god beskrivelse af projektet, gerne fra flere kilder. Et projekt kan for eksempel være en af de el- eller gasledninger, som bliver planlagt, bygget eller er i drift. Baltic Pipe er for eksempel beskrevet på www.mst.dk/Baltic-Pipe og www.energinet.dk/balticpipe samt i artikler i Ingeniøren.

-oOo-

Kapitel 6, Handelspolitik

1. Hvordan harmonerer handel uden told og kvoter med eksterne miljøomkostninger? For eksempel er det en ekstern omkostning ved landbrugsproduktionen, at insekterne er i tilbagegang, og at grundvandet er forurenset med pesticider eller pesticiders nedbrydningsprodukter. Hvad vil der ske med konkurrenceevnen, hvis eksterne omkostninger i højere grad bliver lagt på varernes priser?
2. Oplist fordele og ulemper ved internationale handelsaftaler.
3. Har told på import af landbrugsprodukter betydning for miljøbelastningen i produktionslandet/modtagerlandet? Er det positivt eller negativt for miljøet, at der er told på visse landbrugsprodukter?
4. Hvis vi skal mindske transport og klimabelastning, skal der være mindre international handel og flere lokalt producerede varer. Hvilken type varer skal være lokale, og hvilke skal handles internationalt? Hvornår er international handel mere miljøbelastende end lokal handel? Hvornår er den mindre miljøbelastende?
5. Hvordan kan man skabe vækst og fred gennem gensidig økonomisk afhængighed?
6. Vil EU fortsat være et attraktivt marked for lande uden for EU, hvis det sjette scenarie bliver gennemført?
7. Er handelspolitik en god måde at fremme en bæredygtig udvikling? Findes der andre måder?

-oOo-